

Overvoerd met papier in de 16e-eeuwse Groningse politiek

Vanaf de 15e eeuw namen de papierproductie en papierconsumptie in Europa razendsnel toe. Ook in Groningen was dit zichtbaar. Rond 1500 was het niet meer ongebruikelijk voor de grotere Groningse boeren en koopmannen om hun rekeningen op papier bij te houden of om een aantal boeken of pamfletten in hun bezit te hebben. Vanaf 1536 werden Stad en Ommeland opgenomen in de Habsburgse Nederlanden. Dat zorgde ervoor dat ook het stadsbestuur steeds meer papier ging gebruiken voor de administratie. De belangen van de stad moesten worden vastgelegd en verdedigd. Rond het midden van de 16e eeuw was papier dus in verschillende formaten goed verkrijgbaar in Groningen.

Vanaf de tweede helft van de 16e eeuw werd systematisch een stedelijke papieren administratie bijgehouden en bewaard. De hoeveelheid papier nam snel toe, bijna te snel om het allemaal goed te kunnen opslaan. De stukken voor regelmatig gebruik werden in kasten (spinden) in de stadsschrijfkamer bewaard. Ook bewaarde men papieren in jutezakken (archiefzakken). Deze jutezakken hingen aan de balken van de schrijfkamer in het Raadhuis. Perkamenten etiketten vertelden welke stukken er in

de zakken zaten. Het was een vorm van primitieve, maar praktische dossiervorming. Handig was ook dat op deze manier de papieren buiten het bereik van de muizen bleven.

Andere papieren werden aan een touw oftewel lias geregen en aan de muur gehangen: dergelijke liassen zijn vooral bekend uit de financiële administratie van de 16e en 17e eeuw. Zo werden bijvoorbeeld bouwmeestercedels - papieren (afgifte)bewijzen van de bouwmeester - aan een lias geregen. Met deze uiteenlopende ordenings- en bewaarmethoden kon men enigszins overzicht houden over de steeds grotere papierstromen.

De huidige locatie van GRID Grafisch Museum Groningen – Sint Jansstraat 2 – deed vanaf de jaren twintig van de 20e eeuw dienst als Rijks- en Gemeentearchief van Groningen. Het archief was tijdens de laatste dagen van de Tweede Wereldoorlog het toneel van hevige gevechten. Ook dit archief worstelde voortdurend met de groeiende hoeveelheden papier. In 1997 verhuisden het Rijksarchief en het Gemeentearchief naar hun huidige gezamenlijke locatie aan het Cascadeplein en fuseerden in 2002 tot de Groninger Archieven. Daar worden papieren documenten op de nieuwste manieren bewaard. Daarmee zijn liassen en jute archiefzakken onderdeel geworden van de papieren geschiedenis van Groningen.

Met dank aan Groninger Archieven en Megan K. Williams.

Objectgegevens:

Groninger Archieven:

- Bouwmeestercedels aan een lias (touw), Groningen, 1526.
- Archiefzakken, Groningen, 16e-18e eeuw.

Erfgoedorganisatie: GRID Grafisch Museum Groningen

Beschrijvingstitel: Overvoerd met papier in de 16e-eeuwse Groningse politiek

Oneliner / quote: Ook bewaarde men papieren in jutezakken.

Fotografie uitsnede: Anton Tiktak

Fotografie: Anton Tiktak

Fotografie: Anton Tiktak